REKOMMENDATIONER

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION (EU) 2020/775

av den 5 juni 2020

om de centrala delarna av den skäliga ersättningen och andra centrala delar som ska ingå i de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen mellan medlemsstaterna vid tillämpningen av stödmekanismen enligt artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG

(delgivet med nr C(2020) 3572)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av artikel 15.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG ([1]), och

av följande skäl:

(1) I artikel 194.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) anges att EU:s energipolitik bör sikta mot en tryggad energiförsörjning i unionen, i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna.

(2) Förordningen om riskberedskap inom elsektorn är avsedd att bidra till genomförandet av målen för energiunionen, varav energitrygghet, solidaritet, förtroende och en ambitiös klimatpolitik är en integrerad del.

(3) I förordningen införs en stödmekanism mellan medlemsstaterna som ett instrument för att förebygga eller hantera elkriser inom unionen.

(4) Vid beslut om de åtgärder som krävs för att genomföra stödmekanismen måste medlemsstaterna enas om ett antal tekniska, rättsliga och finansiella frågor i de regionala eller bilaterala arrangemangen och beskriva dem i sina riskberedskapsplaner.

(5) För att bistå medlemsstaterna i genomförandet, och efter att ha samrått med gruppen för samordning på elområdet (ECG) och byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer), har kommissionen utarbetat denna icke-bindande vägledning om de centrala element som bör ingå i sådana arrangemang.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. Medlemsstaterna bör följa den icke-bindande vägledning som fastställs i bilagan till denna rekommendation. Denna vägledning bör hjälpa medlemsstaterna att införa tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang för att tillämpa stödskyldigheterna i artikel 15 i förordning (EU) 2019/941 och beskriva dem i de riskberedskapsplaner som de är skyldiga att upprätta enligt förordningen.

2. Denna rekommendation ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdad i Bryssel den 5 juni 2020.

På kommissionens vägnar
Kadri SIMSON
Ledamot av kommissionen

([1]) EUT L 158, 14.6.2019, s. 1.

BILAGA

1. INLEDNING

Förordning (EU) 2019/941 (nedan kallad *förordningen*) omsätter begreppet solidaritet i praktiken och fastställer en stödmekanism mellan medlemsstater som blir tillämplig när de villkor som fastställs i de relevanta bestämmelserna är uppfyllda. Stödmekanismen är en sista utväg för att förebygga eller hantera elkriser.

1.1 **Stödmekanismen**

Om en medlemsstat begär stöd inbegriper stödmekanismen en skyldighet för de andra medlemsstaterna i det regionala avtalet eller med ett bilateralt avtal ([1]) att samarbeta i en anda av solidaritet för att förebygga och hantera elkriser. Den hjälp som en medlemsstat kan ge begränsas allmänt av

— största möjliga, under specifika krisförhållanden, tillgänglig kapacitet mellan elområden,

— den mängd el som behövs för att skydda den allmänna och personliga säkerheten ([2]),

— driftsäkerheten för det egna elnätet.

De olika delarna av ett regional eller bilateralt arrangemang som täcker de rättsliga, tekniska och finansiella aspekterna av stöd omfattas redan delvis av artikel 15 i förordningen. Dessutom måste medlemsstaterna i sina regionala eller bilaterala arrangemang enas om alla nödvändiga inslag och detaljer för att skapa säkerhet och trygghet för alla inblandade så att stödmekanismen fungerar. Dessa arrangemang måste beskrivas i deras respektive riskberedskapsplaner, framför allt måste mekanismen för ekonomisk ersättning inkluderas. Förordningen och denna vägledning harmoniserar inte alla aspekter av den skäliga ersättningen mellan medlemsstaterna.

Ersättning enligt artikel 15 i förordningen är omfattande. Den omfattar betalningar för den el som har levererats till den stödbegärande medlemsstatens territorium och ytterligare kostnader, till exempel överföringskostnader i samband med detta och andra rimliga kostnader som uppstår för den medlemsstat som tillhandahåller stöd.

Det finns flera villkor för att stödet ska fungera korrekt.

För det första bör marknadsbaserade åtgärder eftersträvas så länge som möjligt. Medlemsstaterna måste göra sitt yttersta för att slutföra utvecklingen av samordnade mekanismer eller plattformar som möjliggör frivillig fördelning av efterfrågeflexibilitet och delning av annan flexibel kapacitet. Detta ligger både i de potentiella bistående och begärande medlemsstaternas intresse, för att undvika situationer där icke-marknadsbaserade åtgärder, inklusive påtvingad inskränkning för kunder, måste påbörjas i ett tidigare skede. Det ligger också i linje med den allmänna principen i förordningen att marknaden bör ges största möjliga frihet att lösa frågor som rör elförsörjning.

För det andra bör det vara tillåtet att variera grossistpriserna i enlighet med marknadsreglerna, även under en elkris, så länge elmarknadernas funktion inte orsakar ytterligare försämringar av elkrisen. Anbudsbegränsningar och implicita eller explicita pristak, som inte uppfyller väl utformade marknadsregler ([3]), förhindrar faktiskt prissignaler från att spegla behovet av ytterligare elektricitet, vilket således förhindrar att elen levereras dit den behövs. Detta innebär att marknadspriserna bör tillåtas att bygga på tillgång och efterfrågan så länge som möjligt i inledningen av en kris, och priser för avräkning av obalanser efter en kris bör spegla kostnaderna för konsumenterna av eventuella bortkopplingar från försörjningen. Detta förhindrar implicita pristak i balanseringsreglerna som hämmar investeringar i den flexibla och tillförlitliga kapacitet som kan bidra till att undvika elkriser.

([1]) I enlighet med artikel 12.1 i förordningen bör ”regionala åtgärder” överenskommas inom den berörda regionen mellan de medlemsstater som har teknisk förmåga att ge varandra stöd i enlighet med artikel 15. I detta syfte får medlemsstaterna också bilda undergrupper inom en region och komma överens om regionala åtgärder bilateralt eller multilateralt. Dessutom bör bilaterala åtgärder överenskommas mellan medlemsstater som är direkt anslutna men som inte ingår i samma region.

([2]) Det slutliga målet för stödmekanismen är att skydda den allmänna och personliga säkerheten, i enlighet med artikel 15.2 i förordningen.

([3]) Bestämmelser om pristak och tekniska budgivningsgränser anges i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning, EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

För det tredje bör gränsöverskridande tillgång till infrastruktur alltid upprätthållas så länge det är tekniskt och säkerhetsmässigt möjligt i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 ([4]), även i en elkris. Beroende på de tekniska begränsningarna i varje medlemsstat bör arrangemang säkerställa att kapacitet mellan elområden och erbjudanden på efterfrågesidan, i förekommande fall, är fullt tillgängliga för marknadsaktörer på båda sidor av gränsen. Detta kommer att försena behovet av inskränkningar för kunderna i den medlemsstat som står inför försörjningsproblem.

För det fjärde uppmuntras medlemsstaterna att samarbeta under de olika skedena av en elkris. Effektivt samarbete i ett tidigt skede kan förhindra att en elkris inträffar eller eskalerar och mildra dess effekter.

Stöd kan endast utlösas av en stödbegärande medlemsstat som en sista utväg om alla möjligheter som erbjuds av marknaden har uttömts eller om det är uppenbart att enbart marknadsbaserade åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra en ytterligare försämring av elförsörjningssituationen, särskilt när marknaden inte kan erbjuda den elektricitet som är nödvändig för att skydda den allmänna och personliga säkerheten. Dessutom måste de nationella åtgärderna i den stödbegärande medlemsstatens riskberedskapsplan ha uttömts.

1.2 **Rättslig grund**

I artikel 15.7 i förordningen anges att kommissionen, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet och Acer, måste ge icke bindande vägledning om de viktigaste inslagen i den skäliga ersättning som avses i punkterna 3–6 och andra viktiga inslag i de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang som avses i punkt 3, samt de allmänna principer för ömsesidigt stöd som avses i punkt 2.

1.3 **Riktlinjernas tillämpningsområde**

I artiklarna 12 och 13 i förordningen identifieras flera faktorer och aspekter av den stödmekanism som måste godkännas och inkluderas i regionala och bilaterala åtgärder. Förordningen ger emellertid medlemsstaterna stort utrymme för skönsmässig bedömning när de kommer överens om sådana samordnade åtgärders innehåll och följaktligen stödets innehåll. Det ankommer på medlemsstaterna att besluta och enas om sådana samordnade åtgärder, särskilt om de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang som krävs för att genomföra dem.

För att ge användbar vägledning om dessa och om ytterligare faktorer som kan ingå i sådana arrangemang, krävs först en bättre förståelse av situationen där stöd kan utlösas och de insatser och grundläggande principer som skulle kunna förhindra att en sådan situation över huvud taget uppstår. Den föreliggande icke bindande vägledningen tillhandahåller inte och kan inte tillhandahålla en uttömmande och bindande förteckning som är lämplig för alla medlemsstater, eftersom de måste ha frihet att välja de lösningar som passar deras kapacitet, befintliga ramar, läge och prioriteringar. I stället rekommenderas användning av en uppsättning obligatoriska och valfria delar och dessutom beskrivs möjliga lösningar för att genomföra vissa stödåtgärder.

Den strategi som föreslås är att medlemsstaterna bygger samordnade åtgärder på befintliga nationella ramar och förfaranden när så är möjligt, och att de anpassar dem efter behov för stödändamål. Detta kan exempelvis inbegripa användningen av befintliga plattformar eller mekanismer för åtgärder på efterfrågesidan eller befintliga kundersättningsmekanismer.

2. RÄTTSLIGA, TEKNISKA OCH FINANSIELLA ARRANGEMANG

2.1 **Rättsliga arrangemang**

Syftet med de rättsliga arrangemangen är att skapa rättssäkerhet för alla som tillhandahåller eller tar emot el i en elkris. Medlemsstater som deltar i tillämpningen av stödmekanismen bör införa tydliga, transparenta och effektiva rättsliga arrangemang som gör att berörda parter känner till reglerna och förfarandena för gränsöverskridande stöd.

([4]) EUT L 158, 14.6.2019, s. 54.

Enligt artikel 12 i förordningen ska riskberedskapsplanerna omfatta regionala och, i förekommande fall, bilaterala åtgärder för att säkerställa att elkriser med gränsöverskridande konsekvenser förebyggs och hanteras på lämpligt sätt. Vid fastställandet av rättsliga arrangemang får medlemsstaterna även överväga möjligheten att inrätta undergrupper inom en region ([5]), som omfattar de medlemsstater som har teknisk förmåga att ge varandra stöd. Detta beror på att inte alla medlemsstater i en större region nödvändigtvis kommer att kunna tillhandahålla el till en annan medlemsstat vid en elkris. Det finns därför inget behov av att ingå regionala avtal om konkreta gränsöverskridande åtgärder med alla medlemsstater i en region, utan endast med dem som har den tekniska förmågan att ge stöd. Bilaterala åtgärder bör överenskommas mellan medlemsstater som är direkt anslutna men som inte ingår i samma region.

Det kan finnas särskilda situationer där en medlemsstat inte är direkt ansluten till någon annan medlemsstat. Med de infrastrukturprojekt för sammanlänkningar som för närvarande utarbetas kan detta komma att ändras. Om sammanlänkningarna tas i drift efter antagandet av riskberedskapsplanerna kommer de berörda medlemsstaterna att behöva införa de rättsliga, finansiella och tekniska arrangemang som fastställs i artikel 15 i förordningen så snart som möjligt och uppdatera sina riskberedskapsplaner så att de avspeglar dem.

2.1.1 *Berörda medlemsstater*

De medlemsstater som berörs av stödmekanismen är

— den medlemsstat som har begärt stöd och

— alla medlemsstater som tekniskt kan ge stöd inom samma region (med ett regionalt avtal) och medlemsstater med bilaterala avtal (som är anslutna till den stödbegärande medlemsstaten men inte tillhör samma region).

Om den stödbegärande medlemsstaten har ingått ett regionalt avtal och/eller ett bilateralt avtal bör den meddela sitt behov av stöd till alla medlemsstater som kan ge sådant stöd.

2.1.2 *Begäran om bistånd*

Eftersom elkriser kräver snabba reaktioner bör begäran om stöd därför vara kort och standardiserad och innehålla ett minimum av nödvändiga uppgifter. Helst bör medlemsstater som ingår ett regionalt eller bilateralt arrangemang komma överens om en mall för stödbegäran och bifoga den till arrangemanget som en bilaga. Följande uppgifter kan vara det minimum som krävs för att på ett effektivt sätt reagera på en stödbegäran:

— Den begärande medlemsstatens namn, inbegripet ansvarande enhet och kontaktperson(er).

— Namn på systemansvarig för överföringssystemet (TSO) och nominerad elmarknadsoperatör och ansvarig(a) kontaktperson(er).

— Uppgift om det förväntade underskottet i fråga om energi och effekt (mätt i en gemensamt överenskommen enhet) och den förväntade varaktigheten av denna brist.

— Uppgift av den begärande medlemsstaten om den föredragna sammanläkningen eller leveranspunkterna, i förekommande fall (till exempel för mobila generatorer).

— För vissa särskilt överenskomna tekniska verktyg (begäran om att återaktivera avställda kraftverk, överföring av mobila generatorer, aktivering av strategiska reserver osv.), en begäran om att ange tidpunkten för den första möjliga leveransen och den förväntade varaktigheten för tillhandahållandet av leveranser (med angivande av den planerade perioden då den bistående medlemsstaten kommer att tillhandahålla stöd).

— En hänvisning till åtagandet från den begärande medlemsstaten om att betala ersättning för stöd.

2.1.3 *Elanvändare har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling med hänsyn till allmän och personlig säkerhet*

I artikel 11 i förordningen beskrivs vilka åtgärder som bör ingå i riskberedskapsplanerna vad gäller de nationella åtgärderna för att förebygga, förbereda sig inför och mildra en elkris. Enligt punkt 1 h får medlemsstaterna, när det gäller allmän och personlig säkerhet, ange vilka kategorier av elanvändare som enligt nationell lagstiftning har

([5]) I förordningen definieras en region som en grupp medlemsstater vars systemansvariga för överföringssystemen delar samma regionala samordningscentrum som avses i artikel 36 i elförordningen.

rätt till särskilt skydd mot bortkoppling, och de ska motivera behovet av sådant skydd. ”Allmän och personlig säkerhet” gäller välbefinnandet och skyddet av allmänheten och gäller förebyggande och skydd mot faror i samband med användare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling.

För att skydda den allmänna och personliga säkerheten bör medlemsstaterna införa särskilda åtgärder för att säkerställa kontinuitet i energiförsörjningen mot bakgrund av

— nationellt, regionalt eller lokalt kritiskt behov,

— frågor som har med folkhälsa och säkerhet att göra,

— risken för katastrofal skada eller hög risk för allvarliga säkerhetsproblem (till exempel på grund av miljörisker),

— potentiell exponering för säkerhetshot,

— teknisk förmåga för selektiva bortkopplingar.

Enligt förordningen kan medlemsstaterna genom nationell lagstiftning fastställa vilka kategorier av elanvändare som har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling. Vid fastställandet av dessa kategorier bör medlemsstaterna ta hänsyn till krisens varaktighet och omfattning, vilket kan påverka förteckningen över elanvändare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling. Om krisen varar längre än en viss tid eller går utöver en viss omfattning kan den äventyra livet, säkerheten eller hälsan för större delar av befolkningen. Under alla omständigheter bör förteckningen över de elanvändare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling vara tydligt definierad i riskberedskapsplanerna, inbegripet den kategori av användare som endast kan tas med i händelse av en omfattande kris med lång varaktighet. Förteckningen måste överensstämma med de riskscenarier som identifierats på nationell regional nivå och som ingår i riskberedskapsplanerna och deras beräknade inverkan.

Exempel på elanvändare som kan ha rätt till särskilt skydd mot bortkoppling är:

— Energisektorn:

  — Delsektor för el: elsystemets egna kritiska krav, särskilt de som krävs för att upprätthålla produktionskapacitet och kärnsäkerhet, och driftcentraler för dirigering

  — Delsektor för gas: anläggningar för kritiska gassystem för att upprätthålla säkerheten hos gasanläggningar och driftcentraler för dirigering

  — Oljeraffinaderier och pumpstationer av central betydelse för att upprätthålla anläggningarnas säkerhet

— Transportsektorn:

  — Lufttransporter: större flygplatser och tillhörande kontrollanläggningar

  — Järnvägstransport: betydande järnvägsverksamhet om den är beroende av den allmänna elförsörjningen

  — Vägtransport: trafikledningssystem och trafiksignaler

  — Sjötransport: större hamnar och dockor och tillhörande kontrollanläggningar

— Hälso- och sjukvårdssektorn: hälso- och sjukvårdsmiljöer inklusive sjukhus och privata kliniker

— Vattenförsörjning: viktiga vatten- och avloppsanläggningar

— Digitala tjänster och telekommunikationstjänster där det finns ett nationellt behov av fortsatt drift

— Säkerhet och skydd:

  — Räddningstjänster med nationell/regional betydelse

  — Civilskyddsanläggningar

  — Väpnade styrkor, i synnerhet sådana som tillhandahåller civilskyddsstöd

  — Offentliga eller privata kriminalvårdstjänster

— Administrativa tjänster där det finns ett nationellt behov av fortsatt drift

— Finansiella tjänster där det finns ett nationellt eller EU-omfattande behov av fortsatt drift

— Platser med industriella processer som inte kan upprätthållas med reservkraft, där bortkoppling kan orsaka allvarliga säkerhetsproblem.

I fråga om de länder som enligt nationell lagstiftning definierar vilka elanvändare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling bör förteckningen hållas uppdaterad, med den uppskattade förbrukningen för varje del.

Det rekommenderas att det säkerställs att elanvändare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling också har stabila driftskontinuitetsarrangemang för att upprätthålla ett tillräckligt utbud av tjänster i händelse av en elkris, i stället för att endast förlita sig på arrangemangen i riskberedskapsplanerna.

Alla elanvändare som har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling bör också minska sin belastning så mycket som möjligt i händelse av en elkris. Om situationen försämras och risken för leveransbrist till dessa elanvändare är nära förestående bör man prioritera att förebygga förluster av människoliv och minimera risken för katastrofer som kan innebära förlust av människoliv eller större skador.

2.1.4 *Start och upphörande av stödtillhandahållande*

Enligt artikel 15.3 i förordningen ska medlemsstaterna komma överens om en utlösande faktor för eventuellt stöd och för dess avbrytande. Detta måste göras med förbehåll för de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang som krävs.

I artikel 2.9 i förordningen definieras elkris som en existerande eller omedelbart förestående situation, där det råder betydande elbrist, enligt vad som fastställts av medlemsstaterna och beskrivits i deras riskberedskapsplaner, eller där det är omöjligt att försörja kunder med el. Efter det att den berörda medlemsstatens behöriga myndighet har tillkännagett en elkris bör alla överenskomna åtgärder genomföras i största möjliga utsträckning.

Den utlösande faktorn för att begära stöd bör definieras med hänsyn till en existerande eller omedelbart förestående situation, när icke-marknadsbaserade åtgärder förväntas bli nödvändiga för att undvika eller minimera effekterna av elkrisen.

Särskilt när kategorier av elanvändare som är berättigade till särskilt skydd mot bortkoppling definieras i nationell lagstiftning bör den utlösande faktorn för att begära stöd definieras i förhållande till en existerande eller omedelbart förestående situation, där en medlemsstat inte kan säkerställa skydd mot bortkoppling för de kategorier av elanvändare som anges med avseende på allmän och personlig säkerhet, trots alla nationella marknads- och icke-marknadsbaserade åtgärder. För de medlemsstater som i sin nationella lagstiftning inte fastställer vilka kategorier av elanvändare som har rätt att få särskilt skydd mot bortkoppling bör den utlösande faktorn för att begära stöd fastställas med hänsyn till en existerande eller omedelbart förestående situation, där en medlemsstat inte kan leverera den mängd el som behövs för att skydda den allmänna och personliga säkerheten.

För varje riskscenario som fastställs i riskberedskapsplanen bör medlemsstaterna ange den utlösande händelsen. Detta kan vara en operativ eller icke-operativ händelse. Operativa händelser kan vara förlorad kontrollerbarhet, obalans mellan produktion och efterfrågan, brist på reserver eller oförmåga att leverera el på grund av fysiska skador på delar av systemen. Icke-operativa händelser kan t.ex. vara yttre säkerhetshot.

Risken för missbruk av stödmekanismen genom en omotiverad begäran om stöd är mycket begränsad på grund av de strikta villkor som måste vara uppfyllda innan stödmekanismen aktiveras.

Utan att det påverkar vad medlemsstaterna kommer överens om i respektive regionala eller bilaterala avtal bör skyldigheten att ge stöd upphöra att gälla när

— den medlemsstat som begärt stöd informerar den eller de medlemsstater som ger stöd om att den på nytt är i stånd att leverera el till sina elanvändare som har rätt att erhålla särskilt skydd mot bortkoppling eller att medlemsstaterna kan säkerställa elförsörjning som är nödvändig för att skydda den allmänna och personliga säkerheten,

— den medlemsstat som ger stöd inte längre kan försörja sina egna elanvändare, särskilt inte de användare som har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling eller inte längre kan säkerställa elförsörjning för att skydda den allmänna och personliga säkerheten, till följd av en försämring av dess eget system.

Det är också möjligt att den medlemsstat som ursprungligen begärde stöd, trots en pågående akut inhemsk elkris, begär att stödet ska avbrytas, till exempel för att den inte har råd att betala.

2.1.5 *Uppgifter och ansvarsområden*

Det slutliga ansvaret för att driva stödmekanismen bör vila på medlemsstaterna. Detta inbegriper i synnerhet beslutet om begäran om stöd och den övergripande övervakningen av hur de enheter som ansvarar för särskilda uppgifter hanterar mekanismen. Förordningen kräver inte att det skapas några nya särskilda enheter. Medlemsstaterna uppmanas att ge ansvaret i första hand till befintliga enheter eller, under särskilda omständigheter, till nya enheter, med hänsyn till deras organisationsstruktur och erfarenhet av krishantering och katastrofberedskap. I syfte att minska kostnaderna, och särskilt för att undvika fasta kostnader, bör medlemsstaterna förlita sig på befintliga mekanismer när så är möjligt. Den vägledande principen här bör vara att stöd ska ges på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

De behöriga myndigheterna som enligt förordningen ansvarar för genomförandet av ramen, med uppgifter och ansvarsområden som tydligt tilldelats respektive aktörer, såsom den nationella krissamordnaren, samordnaren eller en grupp bestående av relevanta nationella ledare för elkriser, systemansvariga för överföringssystem, den nationella tillsynsmyndigheten och elföretag. De behöriga myndigheterna är också bäst lämpade att utarbeta de regionala och bilaterala arrangemangen tillsammans med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater. Dessa arrangemang kommat utgöra den rättsliga grunden för stöd, inbegripet betalning av ersättning och ekonomisk uppgörelse efter att stöd har tillhandahållits. Medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter är också bäst lämpade att ansvara för att skicka eller ta emot begäranden om stöd och samordna åtgärder och meddela när ansökan om stöd har avbrutits. Det ekonomiska ansvaret för ersättning bör också i sista hand ligga hos medlemsstaterna, för att ge tillräckliga garantier för att skälig ersättning omgående betalas ut.

Med förbehåll för tekniska och rättsliga begränsningar i varje medlemsstat är de nationella tillsynsmyndigheterna bäst lämpade att leda eller åtminstone vara delaktiga i processen för beräkning av ersättningskostnader. De systemansvariga för överföringssystemen bör helst ha ansvaret för att dirigera de nödvändiga elmängderna, och att göra detta på ett kostnadseffektivt sätt.

De systemansvariga för överföringssystemen, med stöd från de regionala samordningscentrumen och de regionala säkerhetssamordnarna (i väntan på inrättande av regionala samordningscentrum), är bäst lämpade att ta ansvar för att samordna alla tekniska aspekter och genomföra alla nödvändiga operativa åtgärder när stödet tillämpas. Den enhet i medlemsstaten som ansvarar för tillhandahållandet av stöd kan också ansvara för att samla in fordringar för el och extra kostnader, kontrollera dem och kanalisera dem till enheten i den stödmottagande medlemsstaten. I detta sammanhang vore en strategi med en enda kontaktpunkt användbar. Medlemsstaterna uppmanas att identifiera och komma överens om vilken enhet som har ansvaret för att samla in och kanalisera fordringar avseende ersättning för inskränkning.

Att föreskriva en medlare i de regionala och bilaterala arrangemang som ingås mellan medlemsstater kan lugna alla parter när det gäller utbetalning och beräkning av kostnader för ersättning. Medlaren kan bidra till att lösa eventuella oenigheter om storleken på den ersättning som ska betalas.

2.1.6 *Rättslig form för de regionala och bilaterala åtgärderna*

Det finns inget uttryckligt krav vad gäller den rättsliga formen för de regionala och bilaterala arrangemangen. Det står medlemsstaterna fritt att välja en rättslig form som skapar rättigheter och skyldigheter dem emellan om stödmekanismen tillämpas. Rätten att begära stöd och skyldigheten att tillhandahålla stöd föreskrivs i artiklarna 14 och 15 i förordningen. De regionala och bilaterala arrangemangen kommer att definiera hur dessa rättigheter och skyldigheter som fastställts i unionslagstiftningen ska utövas. Åtgärderna bör vara operativa och inte av politisk karaktär. Beroende på kraven i varje medlemsstats nationella lagstiftning kan det vara tillräckligt för genomförandet att de berörda myndigheterna ingår ett bindande administrativt arrangemang. Detta kan inkludera befintliga regionala eller bilaterala avtalsbestämmelser och kontraktsarrangemang mellan systemansvariga för överföringssystem eller särskilda tillståndsvillkor för elenheter, under förutsättning att de övervakas av de relevanta behöriga myndigheterna. Å andra sidan skulle ett icke-bindande rättsligt instrument, t.ex. ett samförståndsavtal, inte vara tillräckligt i sig, eftersom det inte ger upphov till rättsliga skyldigheter mellan deltagarna. Att enbart förlita sig på arrangemang i form av ett samförståndsavtal skulle därför inte nå upp till kraven i artikel 15 för att skapa ett rättsligt bindande system för stöd, och skulle kunna tolkas som ett otillräckligt genomförande av artikel 15 ([6]).

([6]) Arrangemang i form av ett samförståndsavtal bör kompletteras med nationella bindande åtgärder som säkerställer tillämpningen av bestämmelserna i samförståndsavtalet.

2.1.7 *Stöd innan regionala och bilaterala avtal har ingåtts*

Vid en elkris där medlemsstaterna ännu inte har kommit överens om regionala eller bilaterala åtgärder och tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang bör medlemsstaterna, enlighet med artikel 15 i förordningen, komma överens om ad hoc-åtgärder och arrangemang, inbegripet vad gäller skälig ersättning. Om en medlemsstat begär stöd innan sådana avtal har ingåtts, bör den förbinda sig att betala skälig ersättning innan den mottar stöd.

2.1.8 *Hantering av konfidentiella uppgifter*

Alla förfaranden som berör medlemsstaterna eller deras myndigheter och som avses i förordningen ska genomföras av dem i enlighet med tillämpliga bestämmelser, inbegripet nationella bestämmelser om hantering av konfidentiell information och konfidentiella förfaranden. Om detta leder till en situation där information inte kan förmedlas, inbegripet som en del av riskberedskapsplanerna, får medlemsstaten eller myndigheten i fråga tillhandahålla en icke-konfidentiell sammanfattning av informationen, eller måste göra det på begäran.

Kommissionen, Acer, gruppen för samordning på elområdet, Entso för el, medlemsstaterna, behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter och andra relevanta organ, enheter eller personer som tar emot konfidentiell information enligt förordningen bör säkerställa att känslig information förblir konfidentiell.

2.2 **Tekniska arrangemang**

Syftet med de tekniska arrangemangen är att beskriva alla nödvändiga tekniska bestämmelser och villkor som gör det möjligt för stödmekanismen att fungera i praktiken. Detta kräver obligatoriskt föregående utbyte av information om den tekniska förmågan och begränsningarna i den relevanta elinfrastrukturen och de maximala teoretiska mängder el som är relevanta för stöd, tillsammans med en bedömning av de tekniska begränsningar som försvårar stöd. Om tekniska eller andra begränsningar finns, uppmuntras medlemsstaterna att identifiera och komma överens om ömsesidigt godtagbara lösningar som ska tillämpas för att säkerställa den nödvändiga kapaciteten mellan elområden om stödmekanismen utlöses.

Beroende på de tekniska begränsningarna inom varje medlemsstat kan de systemansvariga för överföringssystemen med stöd av det regionala samordningscentrumet vara bäst lämpade att ta ansvar för att samordna alla tekniska aspekter och genomföra alla nödvändiga operativa åtgärder på grundval av sina kunskaper om elsystemen och deras befintliga program för samarbete över gränserna vid nödsituationer ([7]). Dessa befintliga samarbetsstrukturer, avtal och erfarenheter bör tjäna som grundval för stöd. I vilket fall som helst bör en tydlig övergripande ram identifieras (om en sådan redan finns) eller upprättas, inklusive de tekniska villkoren, så att det nödvändiga samarbetet kan genomföras rättssäkert. Tekniska uppgifter kan vid behov uppdateras i riskförberedelseplanerna.

2.2.1 *Tekniska lösningar och samordning (artikel 15.2)*

Tekniska lösningar och arrangemang kan göras för de olika delarna av infrastrukturen i en viss medlemsstat. Detta kommer att ge en tydlig bild av det bistånd som finns tillgängligt och de tekniska begränsningarna, och en bättre uppskattning av kostnaderna för att genomföra varje åtgärd (i förekommande fall). Eftersom potentiella krissituationer kan se mycket olika ut är det viktigt att medlemsstater har kvar en mängd olika alternativ och verktyg att utnyttja. En vägledande och icke-uttömmande förteckning över tekniska lösningar kan beskrivas i de tekniska arrangemangen så att båda parter är medvetna om de steg som kan tas för stödändamål före och under en kris. Simuleringar av stödåtgärder kan vara till nytta för beredskapen inför sådana situationer.

Riktlinjerna för systemdrift ([8]) och nätföreskrifterna för nödsituationer och återuppbyggnad ([9]) utgör en detaljerad uppsättning regler som styr hur systemansvariga för överföringssystem och andra relevanta berörda parter bör agera och samarbeta för att säkerställa systemsäkerhet. De harmoniserar också tekniska standarder och krisprotokoll för systemansvariga för överföringssystem inom varje synkronområde. Dessa tekniska föreskrifter syftar till att säkerställa att de flesta elincidenter hanteras effektivt på operativ nivå. För att hantera elkrissituationer som skulle kunna ha en större omfattning och inverkan när enbart regler för marknads- och systemdrift inte längre är tillräckliga, bör medlemsstaterna enas om särskilda åtgärder som går utöver de systemansvarigas för

([7]) Exempelvis följande: Ömsesidiga krisstödtjänsten. (Mutual Emergency Assistance Service - Meas) Avtal mellan systemansvariga för överföringssystem.

([8]) Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

([9]) Kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet (EUT L 312, 28.11.2017, s. 54).

överföringssystem ansvar att förebygga, förbereda sig inför och hantera sådana situationer. Även under dessa krissituationer bör man respektera de regler som gäller för den inre marknaden och reglerna för systemdrift som ingår i systemdriftsriktlinjerna och nätföreskrifterna för nödsituationer och återuppbyggnad (som reglerar inskränkningar i handeln, begränsning av tillhandahållandet av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning, eller begränsning av tillhandahållandet av planer).

Nätföreskrifterna för nödsituationer och återuppbyggnad fastställer kraven för de systemansvariga för överföringssystem att förvalta nöddrifttillstånd, strömavbrott- och återuppbyggnadstillstånd och samordna systemdriften i unionen i sådana tillstånd, inklusive förfarandet för tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter, skyddsplanen och återuppbyggnadsplanen. Systemskyddsplanen är sammanställningen av de tekniska och organisatoriska åtgärder som ska vidtas för att förhindra att en störning i överföringssystemet sprids eller förvärras, så att ett utbrett störningstillstånd och ett utbrett strömavbrott undviks.

Tekniska lösningar och arrangemang bör dra full nytta av de möjligheter som det regionala samarbetet erbjuder. Dessa arrangemang bör därför omfatta de överenskomna tekniska åtgärder som krävs för att förebygga krisen, samt de överenskomna tekniska åtgärder som krävs för att mildra effekterna och undvika en upptrappning av krisen när krisen har inträffat.

En del av de tekniska lösningarna är förebyggande, dvs. de utförs i god tid i förväg för att minimera risken för framtida kriser (t.ex. utveckling av produkter för vinteromdirigering för extrema händelser eller för att ändra varaktigheten av ett planerat avbrott). Andra används precis före händelsen, dvs. när det finns belägg för att krisen kan inträffa (under förberedelsefasen). Slutligen kommer andra att sättas in under störningarna för att begränsa eller minska effekterna av krisen.

För varje teknisk lösning rekommenderas att riskberedskapsplanerna innehåller information om dess kapacitet (GWh/vecka), oavsett om den redan har kontrollerats i praktiken, starttiden från beslut till verkan, möjlig varaktighet, ansvarig enhet för varje mätning, beroende av andra åtgärder, biverkningar och eventuella andra anmärkningar. För icke-marknadsbaserade lösningar, i enlighet med artikel 11.1 g, bör det anges hur de uppfyller kraven i artikel 16.

När det har tillkännagetts att det föreligger en elkris eller att en sådan är nära förestående, måste det finnas samordning mellan de berörda systemansvariga för överföringssystemen, de nominerade elmarknadsoperatörerna, systemansvariga för distributionssystem, nationella krissamordnare, behöriga myndigheter och enheter som deltar i tillhandahållandet av el. De bör involveras på ett tidigt stadium i diskussionerna om stödbestämmelser och eventuellt ges i uppgift att arbeta tillsammans för att genomföra stödarrangemangen.

I undantagsfall där kapacitet mellan elområden har erbjudits marknaden, men inte har utnyttjats, bör de systemansvariga för överföringssystemen ha rätt att använda denna kapacitet.

2.2.2 *Teknisk information vid tidig varning och tillkännagivande av kris (artikel 14) och metoder för beräkning i enlighet med artikel 15.3 (som bör omprövas på grundval av den tekniska kapaciteten att leverera när det krävs stöd under krisen)*

För öppenhetens skull och som en grund för diskussionerna om det stöd som krävs bör medlemsstaterna informera andra medlemsstater inom ramen för deras regionala avtal och eventuella andra bilaterala avtal (dvs. potentiella stödgivare) om de teoretiska maximala mängder el som de kan begära, status och gräns för kapacitet mellan elområden, den möjliga tidsperioden när stöd kommer att krävas och den utlösande faktorn för stödet. Icke desto mindre kommer de exakta elmängder som behövs, begärs och är tillgängliga endast att vara kända när stöd utlöses. För beräkningen av dessa teoretiska högsta elmängder, bör därför följande faktorer beaktas som ett minimum:

— Uppgift om det förväntade underskottet i fråga om energi och effekt och den förväntade varaktigheten av denna brist till följd av att produktionskapacitet och/eller kapacitet mellan elområden inte är tillgänglig.

— Uppgift om den osäkerhet i fråga om det förväntade underskottet som är en följd av den begränsade förutsägbarheten hos produktionen av intermittent förnybar energi, den begränsade förutsägbarheten i fråga om den faktiska efterfrågan samt risken för oplanerade avbrott vid produktionsanläggningarna.

— särskilda egenskaper hos medlemsstatens system: vid behov sammanlänkningarnas status (vid avbrott), vattenreservoarernas storlek och dess förväntade utveckling, lagringskapacitet, möjligheter till efterfrågeflexibilitet, risk för bränslebrist osv.,

— alla andra kritiska operativa egenskaper som kan påverkas på grund av krisen (t.ex. en gasbrist kan påverka förmågan att kontrollera frekvensen i ett visst område eller minska de tillgängliga mängderna frekvenshållningsreserver och automatiska frekvensåterställningsreserver).

En god utgångspunkt för analysen av de potentiella elmängderna kan vara de senaste säsongs- och tillräcklighetsbedömningarna på kort sikt. Den tidigare informationen bör uppdateras när ny information finns tillgänglig och när krisen faktiskt inträffar, för att ompröva kraven och systemets tillstånd.

2.2.3 *Operativ säkerhet för nät*

Riskscenarier kan beakta mer extrema händelser, andra exceptionella oförutsebara händelser och oidentifierade oförutsedda händelser som inte beaktas i förteckningen över oförutsedda händelser ([10]), eller överträdelser av gränser för driftsäkerhet som måste beaktas. En särskild bedömning bör göras för att fastställa potentiella situationer som inte hotar säkerheten och de möjliga handlingslinjerna för att hantera dem.

Arrangemangen kan tillhandahålla en beskrivning av de tekniska möjligheterna och begränsningarna i de enskilda elnät som måste upprätthållas för att elsystemet ska fungera på ett säkert och tillförlitligt sätt. Denna information är viktig för både bistående medlemsstater och medlemsstater som får stöd.

2.2.4 *Efterlevnad av marknadsregler*

Enligt artikel 16 i förordningen ska åtgärder för att förebygga eller mildra elkriser följa reglerna för den inre elmarknaden och för systemdrift. Framför allt bör marknaderna fortsätta att vara aktiva och marknadsåtgärder bör eftersträvas i största möjliga utsträckning, dvs. priserna bör följa villkoren vad gäller utbud och efterfrågan och åtkomst till gränsöverskridande sammanlänkningar bör hållas öppen enligt normala villkor. Höga priser (i tider av brist) bör ses som normala i elmarknadernas funktion, eftersom de utgör ett viktigt verktyg för att få loss ytterligare el till nätet och möta efterfrågan på både kort och lång sikt.

På samma sätt ska riktlinjerna för systemdrift följas när det gäller systemets normal- och beredskapsnivå, och nätföreskrifterna för nödsituationer och återuppbyggnad ska följas i händelse av nödsituationer, strömavbrott och återuppbyggnadstillstånd.

2.2.5 *Aktivering av icke-marknadsbaserade åtgärder*

Enligt artikel 16 i förordningen får icke-marknadsbaserade åtgärder aktiveras vid en elkris endast

— som en sista utväg om alla möjligheter som marknaden erbjuder har uttömts eller

— om det är uppenbart att det inte räcker med bara marknadsbaserade åtgärder för att förhindra en ytterligare försämring av elförsörjningsläget.

Dessutom får icke-marknadsbaserade åtgärder inte otillbörligt snedvrida konkurrensen och den inre elmarknadens effektiva funktion. De måste vara nödvändiga, proportionella, icke-diskriminerande och tillfälliga. Icke marknadsbaserade åtgärder som utgör en begränsning av elflödena mellan medlemsstaterna får inte gå utöver de åtgärder som förtecknas i punkt 2.2.5.1 och kan endast inledas i enlighet med de regler som avses i den punkten.

Icke-marknadsbaserade åtgärder bör aktiveras så sent som möjligt, med beaktande av den senaste informationen om elsystemets situation (systemstatus och prognoser). Dessutom bör det ges tillräckligt med tid för att kommunicera med medlemsstaterna, systemansvariga för överföringssystem, berörda parter och nominerade elmarknadsoperatörer i regionen och för att vidta nödvändiga åtgärder. Varaktigheten av icke-marknadsbaserade åtgärder bör vara så kort som möjligt och de relevanta arbetstimmarna för deras genomförande måste fastställas i förväg.

2.2.5.1 Icke-marknadsbaserade åtgärder som innebär en begränsning av elflöden mellan medlemsstater

Inskränkningar i handeln kan göras i följande fall:

a) Inskränkning av redan tilldelad kapacitet mellan elområden (enligt artikel 51 i kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet ([11]) och artikel 72 i kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning ([12])).

([10]) Förteckningar över oförutsedda händelser fastställs i enlighet med artikel 33 i förordning (EU) 2017/1485 (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

([11]) EUT L 259, 27.9.2016, s. 42.

([12]) EUT L 197, 25.07.2015, s. 24.

b) Begränsning av tillhandahållandet av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning (i enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) 2019/943 och i artikel 35.2 a i kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad ([13])), eller

c) begränsning av tillhandahållandet av planer efter resultatet av dagen före- eller intradagsmarknaderna (i enlighet med artikel 111.1 och 111.2 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 ([14])).

I avsnitten nedan beskrivs de befintliga reglerna för varje fall.

a) Inskränkning av redan tilldelad kapacitet mellan elområden (enligt förordning (EU) 2016/1719 och förordning (EU) 2015/1222)

I artikel 51 i förordning (EU) 2016/1719 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet fastställs att alla systemansvariga för överföringssystem måste utarbeta förslag till harmoniserade regler för tilldelning av långsiktiga överföringsrättigheter. Bestämmelser om inskränkning av långsiktig kapacitet mellan elområden fastställs i avdelning 9 i HAR ([15]).

I artikel 72.1 i förordning (EU) 2015/1222 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning fastställs att inskränkning av tilldelad kapacitet mellan elområden endast är möjligt i händelse av force majeure eller en nödsituation där den systemansvarige för överföringssystemet måste agera omedelbart, och omdirigering och motköp inte är möjligt. Inskränkningen måste i samtliga fall utföras på ett samordnat sätt där alla direkt berörda systemansvariga för överföringssystem underrättas. I artikel 72.3 fastställs hur inskränkningen måste kompenseras.

b) Begränsning av tillhandahållande av kapacitet mellan elområden (enligt förordning (EU) 2019/943 och förordning (EU) 2017/2196)

Begränsningen av tillhandahållandet av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning är endast möjlig om det förväntas att överföringssystemet inte kommer att återställas till det normala systemet eller beredskapsnivån.

c) Begränsning av tillhandahållande av planer (som avses i förordning (EU) 2017/1485)

Begränsning av planer på grund av lokala problem i det fysiska nätet eller i IKT-system (verktyg och kommunikationsmedel) bör meddelas så snart som möjligt. När det gäller IKT-problem bör alternativa kanaler för kommunikation eller säkerhetskopieringsförfaranden finnas på plats för att begränsa effekterna av IKT-problemet. När det gäller ett problem i det fysiska nätet som medför en begränsning av planer bör riskberedskapsplanerna på nationell nivå fastställa förfarandet för att hantera och kompensera det.

2.2.5.2 Tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter

I artikel 35.1 i förordning (EU) 2017/2196 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad fastställs de fall där marknadsaktiviteterna tillfälligt får avbrytas.

I artikel 35.2 förtecknas de marknadsaktiviteter som den systemansvarige för överföringssystemet tillfälligt får avbryta. Systemansvariga för överföringssystem i en region måste komma överens om ett beslut om att tillfälligt avbryta varje aktivitet och den logiska grunden för detta beslut.

Inga regionalt eller bilateralt överenskomna krisåtgärder eller nationella icke-marknadsbaserade åtgärder bör leda till att marknadsaktiviteter avbryts av andra skäl än de som anges i artikel 35.1 i förordning (EU) 2017/2196 om upprättande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad.

2.3 **Finansiella arrangemang**

Finansiella arrangemang bör säkerställa att el som levereras inom ramen för stödmekanismen betalas till ett lämpligt pris. Dessa arrangemang kan omfatta kostnadsberäkning, ersättning för stöd (inklusive ersättning för inskränkning) och de betalningsförfaranden som ska identifieras och inrättas mellan de relevanta enheterna.

([13]) EUT L 312, 28.11.2017, s. 54.
([14]) EUT L 220, 25.8.2017, s. 1.
([15]) Beslut av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter nr 3/2017 av den 2 oktober 2017 om förslaget till harmoniserade regler för tilldelning av långsiktiga överföringsrättigheter från de systemansvariga för överföringssystemen.

De finansiella arrangemangen bör inte införa osunda incitament som i sig själva skulle kunna utlösa behovet av stöd. Ersättning för stöd är tänkt att täcka de faktiska kostnaderna. Det får inte bli en källa till vinster för den tillhandahållande enheten. Den medlemsstat som erhåller stöd bör utan dröjsmål betala den tillhandahållande medlemsstaten ett rättvist pris för den el som mottagits. Den senare ska därefter fastställa hur dessa medel ska förvaltas och hur de passar ihop med befintliga regler för avräkning av obalanser.

Eventuell ersättning som betalas till kunder som drabbas av inskränkning vid en kris, oavsett om denna härrör från skyldigheten att tillhandahålla gränsöverskridande stöd eller från en nationell kris, bör vara samma som den som fastställs i den nationella lagstiftningen.

Mot bakgrund av ovanstående får medlemsstaterna upprätthålla den befintliga nationella mekanismen (för påtvingad inskränkningsrelaterad ersättning) för rent nationella kriser (dvs. där det inte finns någon begäran om stöd). Detta ger dem frihet att välja om de vill betala ersättning eller inte till kunder som drabbats av påtvingade inskränkningar. Om en nationell kris emellertid utvecklas till en situation där gränsöverskridande stöd aktiveras, kan ett alternativ vara att fördela den ersättning för stöd som betalas ut av den begärande medlemsstaten till den bistående medlemsstaten bland alla konsumentgrupper som drabbats av påtvingade inskränkningar, oavsett om de drabbades före eller efter att stöd aktiverats. Detta alternativ kan följa ett system som utformats i den medlemsstat som ger stöd, men helst vara baserat på en strategi utifrån ”värdet av förlorad last.” Alternativt kan medlemsstaterna även besluta att betala ersättning för stöd till en centralt förvaltad ”stödfond”. På detta sätt kvarstår befintliga nationella kompensationsmekanismer för inskränkning inom medlemsstaternas behörighetsområde och olika strategier i medlemsstaterna kommer inte att leda till olika behandling av konsumentgrupper inom ett land som drabbas av inskränkning när gränsöverskridande stöd tillhandahålls och ersättning för stöd är obligatorisk.

De viktigaste delarna av ersättning för stöd är dels elpriset, dels de extra kostnader som uppstår i den bistående medlemsstaten för att säkerställa att elen levereras över gränsen, baserat på de faktiska kostnader som uppstått och som tillåts betalas ut enligt den nationella rättsliga ramen i den bistående medlemsstaten.

Olika metoder för att fastställa elpriset kan användas och avtalas i överenskommelserna. Det är dock viktigt att arrangemangen är tydliga om den överenskomna strategin, under vilka omständigheter de ska tillämpas och att de identifierar alla kända parametrar som kan användas (t.ex. premien, om principen ”sista kända handelstransaktion plus premie” väljs).

2.3.1 *Pris på elektricitet*

De finansiella arrangemangen bör hänvisa till priserna på den levererade elen och/eller metoden för att fastställa dessa, med hänsyn tagen till hur marknadens funktionssätt påverkas. Detta senare villkor kan förstås som att man syftar till ett pris eller en metod som inte snedvrider marknaden eller skapar osunda incitament. Det elpris som tjänar som grundval för ersättning för stöd bestäms (av marknaden eller på andra sätt) i den medlemsstat som tillhandahåller stöd.

a) Marknadspris

Den vägledande principen är att priset på el som tillhandahålls i enlighet med stödmekanismen inte bör vara lägre än marknadspriset, eftersom detta skulle leda till osunda incitament. Om priset inte fryses utan tillåts att dynamiskt följa efterfrågan och tillgången på el kan det ge en signal även under en kris.

När det gäller marknadspriser rent allmänt är en central drivkraft graden av marknadsintegration som betraktas som ett grundscenario. Om det antas att den inre marknaden för el genomförs fullt ut, inbegripet balansmarknaderna, skulle referenspriset kunna tillhandahållas direkt av någon av de framtida plattformarna för utbyte av balansenergi i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2017/2195 ([16]) om balanshållning avseende el. En metod för att beräkna ett ”referenspris” skulle endast behövas om det inte finns några tillgängliga bud på balansmarknaden (som skulle kunna tyda på en samtidig kris) eller när marknadens särdrag (dvs. förekomsten av rent nationella balansprodukter) inte gör det möjligt för den stödbegärande medlemsstaten att aktivera dem. Slutligen, om det inte finns några tillgängliga bud på balansmarknaden (dvs. det saknas tillgängliga resurser på marknaden), är det senast tillgängliga verktyget belastningsfrånkoppling. I detta fall ska energipriset återspegla kostnaden för att genomföra sådan belastningsfrånkoppling (se punkt b).

([16]) Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 om balanshållning avseende el (EUT L 312, 28.11.2017, s. 6).

b) Administrativ prissättning/påtvingad inskränkning

Om det inte finns något marknadspris kan andra metoder för att fastställa elpriset vara nödvändiga, t.ex. det senast kända priset på balansmarknaden eller intradagsmarknadspriset, beroende på vilket som är högst. Alternativt kan priset från senast kända elhandel eller -åtgärd, med eller utan en premie, också ge vägledning. En premie kan övervägas för att fylla avvikelsen – om det finns en sådan avvikelse – mellan det senast kända priset och värdet av förlorad last (VoLL, Value of Lost Load) för de kunder som drabbas av inskränkning ([17]).

En beräkning av värdet av förlorad last kan användas för att bestämma priset för de kunder som drabbas av påtvingad inskränkning i den medlemsstat som tillhandahåller stöd. Värdet speglar de fördelar som den specifika konsumentgruppen har förlorat till följd av att den drabbats av inskränkning. Värdet av förlorad last ska beräknas med hjälp av den metod som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2019/943.

Vanligtvis kommer de antagna värdena också att återspeglas i inskränkningsordern i de nationella riskberedskapsplanerna.

Slutligen kan det vara värdefullt för den nationella tillsynsmyndigheten eller behöriga myndigheten att titta på en metod för prissättning, eller användning av ett mellanled, t.ex. priset på köpoptioner ([18]).

c) Betalningsvilja

Det kan vara rimligt att bestämma det högsta belopp som varje medlemsstat är villig att betala för el i en krissituation. Det högsta värdet skulle sannolikt vara värdet av förlorad last för de kategorier av elanvändare som har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling i en viss medlemsstat. Om priset på el överstiger detta värde ligger det inte i medlemsstaternas intresse att ansöka om el inom ramen för stödmekanismen. Denna information behöver dock inte nödvändigtvis vara en del av arrangemangen eller återspeglas i planerna.

2.3.2 *Andra kostnadskategorier*

De finansiella arrangemangen bör täcka andra typer av kostnader, inbegripet relevanta och rimliga kostnader för åtgärder som fastställts i förväg (artikel 15.4 i förordningen) och som ska omfattas av skälig och omedelbar ersättning. Extrakostnader bör begränsas till ett minimum och uppmärksamhet ska fästas vid att undvika dubbelräkning, eftersom en del av de extra kostnaderna redan kan ha återspeglats i priset på el.

a) Associerade överföringskostnader

Ersättningen bör täcka överföringsassocierade kostnader i samband med den kapacitet som behövs för stödkvantiteterna.

b) Skadestånd för påtvingade inskränkningar som drabbar kunder (ersättning för inskränkning)

Andra kostnader kan också omfatta de kostnader som uppkommer från en skyldighet att betala ersättning i den bistående medlemsstaten, inklusive skadestånd för påtvingade inskränkningar som drabbar kunder. Sådana kostnader kan ingå i ersättningskostnaden om den nationella rättsliga ramen möjliggör skyldigheten att, förutom elpriset, betala skadestånd för påtvingade inskränkningar som drabbar kunder, inbegripet ersättning för ekonomiska skador. Den relevanta metoden för beräkningen behöver tas med i arrangemangen. Det kan finnas en överenskommelse att vidarebefordra kravet på den ersättning som faktiskt uppkommit till de enheter som använder stödelen i den medlemsstat som erhåller stöd.

Kostnaderna för skadestånd för påtvingade inskränkningar som drabbar kunder får endast täckas av ersättning om de inte avspeglas i det elpris som den medlemsstat som begär stöd måste betala. Den medlemsstat som har begärt stöd bör inte behöva betala ersättning för samma kostnader två gånger.

([17]) Det finns fall där premien omfattar ”försäkringsvärdet” på den el som frigörs.

([18]) Köpoptioner ger köparen av köpoptionen rätt, men inte skyldighet, att köpa en viss mängd el till ett fast pris i framtiden. Köparen betalar en premie för rätten att utnyttja optionen. Optioner består av ett lösenpris, en prisperiod, en avräkningsmetod och en premie. Optioner handlas på börser eller kan vara privata bilaterala avtal OTC.

c) Kostnader för rättsliga förfaranden i den bistående medlemsstaten

Andra kostnader kan också avse gottgörelse för eventuella kostnader till följd av rättsliga förfaranden, skiljedomsförfaranden och förlikningar samt kostnader förknippade med sådana förfaranden som berör den bistående medlemsstaten gentemot de enheter som medverkar vid tillhandahållandet av sådant stöd (artikel 15.4 b i förordningen). Sådan ersättning bör dock endast betalas ut om uppkomna kostnader har bevisats.

I händelse av en rättstvist som rör en medlemsstat och den enhet som tillhandahåller stöd om (otillräcklig) ersättning från den medlemsstat som erhåller stöd bör det finnas garantier för att skydda den sistnämnda medlemsstaten. Det kan finnas omständigheter under vilka den berörda enheten och den medlemsstat där den är etablerad går till domstol för att få ett högre elpris eller högre ersättning för enheten och agerar till nackdel för den begärande medlemsstaten, som inte är en part i det rättsliga förfarandet. Sådana omständigheter bör undvikas.

Denna situation skiljer sig från en situation där ett företag i den bistående medlemsstaten inleder ett rättsligt förfarande mot en enhet i den medlemsstat som får stöd över priset på el eller ersättning för inskränkningen. I en sådan situation ska företaget eller enheten som förlorar målet betala de kostnader som uppstår.

2.3.3 *Uppgifter om metoden för att beräkna skälig ersättning*

Följande faktorer kan beaktas vid beräkning av skälig ersättning:

— En enkel summering av alla de tillämpliga poster som beskrivs i avsnittet ovan.

— Pengars tidsvärde: Betalning ska göras utan dröjsmål. Medlemsstaterna kan dock komma överens om att en ränta ska tillämpas på ersättningen så snart en realistisk tidsperiod har förflutit efter tillhandahållandet av stöd och så snart det exakta beloppet för ersättningen har beräknats och godkänts.

— Avtal mellan medlemsstater som använder olika valutor om vilken valuta som bör användas när ersättningen beräknas och betalas, inklusive den relevanta växelkursen.

2.3.4 *Beräkning av ersättningen för alla relevanta och rimliga kostnader och åtagande att betala ersättning*

Det är sannolikt att beräkningen av den exakta betalningen till den medlemsstat som tillhandahållit stöd och till enheter i denna medlemsstat realistiskt sett endast kan ske efter leverans av den el som begärts inom ramen för stödmekanismen. I sina regionala eller bilaterala arrangemang kan medlemsstaterna komma överens om metoden för beräkning av priset på el och extra kostnader, och en realistisk tidsfrist för betalningen.

Information om den elmängd som faktiskt har levererats och annan relevant information för beräkning av ersättningen måste skickas till den eller de berörda kontaktpersonerna i de medlemsstater som berörs av stödförfarandet, så att båda kan genomföra en slutlig beräkning av ersättningen. Informationen kan finnas tillgänglig från den systemansvarige för överföringssystemet, den systemansvarige för distributionssystemet, den systemansvarige för den strategiska reserven, en leverantör eller nominerad elmarknadsoperatör, beroende på vilken åtgärd som tillämpas. Beräkningen av ersättningen får delegeras till en annan fördefinierad enhet.

2.3.5 *Betalningssätt*

Den vägledande principen är att befintliga förfaranden för inhemska betalningar och ersättningar (eller transaktioner av balanseringstyp) i en medlemsstat, och befintliga roller och ansvar i detta avseende, bör upprätthållas och tillämpas när så är möjligt för betalningar som gäller ersättning för stöd även mellan medlemsstaterna. Arrangemang mellan medlemsstaterna bör inriktas på hur man ska kunna ansluta eller införa ett gränssnitt mellan dessa befintliga nationella ramar. Stödets karaktär kan kräva att medlemsstaten eller den behöriga myndigheten utgör det gränssnitt som i sista hand bär det ekonomiska ansvaret.

2.3.6 *Roller och ansvarsområden- vem betalar vem och vem utformar betalningsarrangemangen*

Om frivilliga åtgärder på efterfrågesidan fortfarande är möjliga i den bistående medlemsstaten måste åtkomsten till den relevanta plattformen och kapacitet mellan elområden upprätthållas. Det bör vara möjligt för en köpare i ett angränsande land att göra betalningar på samma sätt som en lokal köpare skulle göra för elen, i enlighet med definitionen i riktlinjerna för elbalansering.

När inskränkningar införs kan varje befintlig rättslig ram, betalningsprocess eller myndighet som ansvarar för hanteringen av betalningarna i den medlemsstat som tillhandahåller stöd användas eller anpassas om så behövs för utbetalning av ersättning från ett angränsande land.

Den slutliga mottagaren av stöd är den mottagande kunden. I händelse av inskränkning bör den som levererar el till den icke-skyddade kunden som drabbas av inskränkningen vara säker på fortsatta betalningar, med beaktande av stödvolymerna. Dessa bör lösas enligt ersättningssystemet i medlemsstaten. De potentiella rollerna och ansvarsområdena kan fördelas enligt beskrivningen i punkt 1.5.

2.3.7 *Beskrivning av och stegen i betalningsförfarandet*

Beroende på de befintliga ramarna och hur medlemsstaterna har kommit överens om gränssnittet mellan dessa ramar måste de överenskomna förfarandena inkluderas i arrangemangen.

Under förutsättning att medlemsstaterna har direktkontakt avseende de finansiella aspekterna, särskilt övervakning, kontroll och kanalisering av fordringar efter att stödel har levererats, ska den relevanta enheten i den bistående medlemsstaten beräkna ersättningens storlek på grundval av den levererande elmängden, de överenskomna kostnaderna och den överenskomna beräkningsmetoden, och skicka sin begäran om betalning till den berörda enheten i den begärande medlemsstaten. Den begärande medlemsstaten bekräftar sedan den tjänst som erhållits, kontrollerar beräkningen och, om den inte har några invändningar, betalar inom den överenskomna tidsfristen. Finansiella förfaranden inom medlemsstaterna – såsom fördelning av ersättning eller debitering av ersättning för stöd – följer nationella regler (t.ex. kan de tillämpas direkt på den erbjudande/inskränkta enheten eller socialiseras – fördelas bland alla kunder).

Tidsfristerna för beräkning av ersättning för stöd, kontroll och betalning ska ingå i arrangemangen. Samma sak gäller tillämplig lagstiftning och tvistlösningsalternativ i händelse av en tvist som följer av användningen av stödmekanismen.

3. SLUTSATS

Tack vare förordningen om riskberedskap har den politiska viljan till stöd mellan medlemsstaterna blivit verklighet. Förordningen lyfter stöd från ett nationellt tillämpat begrepp till ett EU-omfattande skydd för den allmänna och personliga säkerheten. I syfte att skydda den allmänna och personliga säkerheten införs långtgående rättigheter och skyldigheter som ger elanvändare rätt till särskilt skydd mot bortkoppling med den säkerhet och trygghet som en oavbruten elförsörjning innebär. Vägledningen i detta dokument erbjuder flera alternativ för att stödmekanismen ska fungera i praktiken, men medlemsstaterna förblir fria att välja de lösningar som bäst passar dem.